

Samenvatting

De PIJ-maatregel (Plaatsing in Inrichting voor Jeugdigen) is de zwaarste sanctie die via het jeugdstrafrecht opgelegd kan worden. Deze maatregel kan opgelegd worden als een jongere een zeer ernstig delict heeft gepleegd. Verder moet er sprake zijn van een ontwikkelingsstoornis of psychische aandoening. Bij een PIJ-maatregel wordt de jongere minimaal twee jaar behandeld in een justitiële jeugd-inrichting. Daarna wordt bekeken of het nodig is de maatregel te verlengen. Dit kan tot maximaal vier of zes jaar.

In dit onderzoek zijn de kenmerken onderzocht van jongeren die in de periode 1995-2005 een PIJ-maatregel opgelegd hebben gekregen. Er is gekeken naar sociaaldemografische kenmerken, kenmerken van het delict waarvoor de jongere veroordeeld is en kenmerken van de strafrechtelijke geschiedenis. De kenmerken van PIJ-ers zijn vergeleken met de kenmerken van jongeren die in dezelfde periode op een andere titel in een justitiële jeugd-inrichting (JJI) verbleven. Het gaat om jongeren met jeugddetentie, jongeren in voorlopige hechtenis en jongeren die onder toezicht zijn gesteld (OTS-ers). Verder is in dit onderzoek gekeken op welke wijze de onderzochte kenmerken zich hebben ontwikkeld in de periode 1995-2005. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van gegevens uit de OBJD: de geanonimiseerde versie van het Justitieel Documentatiesysteem (JDS).

Belangrijkste resultaten

- Het overgrote deel (93,5%) van de jongeren met een PIJ-maatregel zijn jongens. Het aandeel meisjes binnen de PIJ-groep ligt beduidend lager dan het aandeel meisjes binnen de OTS-groep. In vergelijking met jongeren in jeugddetentie en voorlopig gehechte jongeren bestaan er geen verschillen naar geslacht.
- Jongeren met een PIJ-maatregel zijn vaker van Nederlandse komaf en minder vaak van Marokkaanse komaf vergeleken met jongeren met jeugddetentie of voorlopige hechtenis. Vergeleken met OTS-ers blijken PIJ-ers juist minder vaak van Nederlandse komaf.
- Vergeleken met jongeren met jeugddetentie of voorlopige hechtenis zijn jongeren die een PIJ-maatregel opgelegd hebben gekregen jonger.
- De ernst van het delict waarvoor de PIJ-maatregel is opgelegd, is zwaarder dan de ernst van delicten waarvoor jeugddetentie of voorlopige hechtenis is opgelegd. De PIJ-maatregel wordt relatief vaker dan jeugddetentie of voorlopige hechtenis opgelegd vanwege een zeden- of levensdelict.
- PIJ-ers hebben gemiddeld minder eerdere strafzaken dan jongeren met jeugddetentie. Vergelijken we echter het type delict waarvoor de PIJ-maatregel is opgelegd tussen PIJ-ers met en zonder eerdere strafzaken, dan valt op dat de PIJ-ers zonder eerdere strafzaken een beduidend ernstiger delict hebben gepleegd waarvoor de PIJ-maatregel is opgelegd dan PIJ-ers met eerdere strafzaken. PIJ-ers hebben wel meer eerdere zeer ernstige strafzaken, i.e. strafzaken voor delicten waarvoor tenminste acht jaar detentie opgelegd kan worden, dan jongeren met jeugddetentie. PIJ-ers hebben dus een kleiner aantal eerdere veroordelingen dan jongeren met jeugddetentie, maar de delicten waarvoor ze veroordeeld zijn, zijn ernstiger.
- PIJ-jongens hebben gemiddeld minder eerdere strafzaken dan OTS-jongens, PIJ-meisjes hebben gemiddeld minder eerdere strafzaken dan OTS-meisjes. Wat het aantal eerdere zeer ernstige zaken betreft hebben PIJ-jongens en PIJ-meisjes een uitgebreidere delictgeschiedenis dan OTS-jongens en OTS-meisjes.

- Over de onderzochte periode (1995-2005) zijn geen duidelijk dalende of stijgende trends in de onderzochte kenmerken waar te nemen.

Conclusies

Op basis van de gevonden resultaten is de PIJ-populatie grofweg in te delen in twee groepen: een groep jongeren zonder justitieverleden die een (zeer) ernstig delict hebben gepleegd en een groep jongeren die vaker met justitie in aanraking zijn gekomen. Vergeleken met jongeren met jeugddetentie en voorlopig gehechte jongeren blijken jongeren aan wie een PIJ-maatregel is opgelegd vooral op het gebied van delicternst af te wijken. Verder is net als in eerder onderzoek gevonden dat PIJ-ers qua delictgeschiedenis nauwelijks afwijken van OTS-ers. Alleen wat het aantal eerdere zeer ernstige zaken betreft laten PIJ-ers een negatiever beeld zien dan OTS-ers. Wat de verandering over de onderzochte periode betreft, blijft de ernst van de delicten waarvoor PIJ-jongeren zijn veroordeeld redelijk constant in de periode 1996-2005. Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat de PIJ-populatie gekenmerkt wordt door een toenemende ernst of frequentie van gepleegde delicten.